

**Міністерство охорони здоров"я України
КВНЗ КОР "Чорнобильський медичний коледж"**

Папка № 1

**Методичні рекомендації
для самостійної позааудиторної роботи
з української мови
(за професійним спрямуванням)**

Тема "Культура мовлення під час дискусії"

Спеціальність: 223 Медсестринство

Спеціалізація: Лікувальна справа

**Підготувала
викладач укр. мови
*Т.М.Малюченко***

м. Яготин

I. Тема.**Культура мовлення під час дискусії**

II. Актуалізація теми. Створення передумов для ефективного засвоєння української медичної термінології є гарантом успішної навчальної та майбутньої професійної діяльності медиків.

III. Учбові цілі. В результаті самостійної роботи студент повинен **знати:**

- що таке дискусія;
- основні правила організації дискусії;

уміти:

- брати участь у дискусії;
- дотримуватись етики поведінки та спілкування під час проведення дискусії.

IV. Рекомендована література.

А.П. Коваль. Культура ділового мовлення. К., 1982, стор.

У. Матеріали для опрацювання.**У.1. Базові знання, уміння, необхідні для опрацювання теми.**

<i>Дисципліна</i>	<i>Знати</i>	<i>Уміти</i>
Українська мова	Орфоепічні та стилістичні норми сучасної української мови	Дотримуватись орфоепічних та синтаксичних норм української мови

У. Матеріал для опрацювання.

Дискусія – форма колективного обговорення, мета якої – виявити істину через зіставлення різних поглядів, правильне вирішення проблеми. Під час такого обговорення виявляються різні позиції, а емоційно-інтелектуальний поштовх пробуджує бажання активно мислити.

Організація дискусії передбачає три етапи: *підготовчий, основний та заключний*. На першому етапі доцільно сформулювати тему дискусії й основні питання, які будуть винесені на колективне обговорення, добрati відповідну літературу для підготовки, визначити час і місце проведення дискусії. Учасників дискусії краще розмістити у приміщенні так, щоб усі присутні бачили одне одного в обличчя й добре чули.

Добір теми багато в чому визначає ефективність дискусії. Звичайно, краще формулювати її проблемно. На обговорення не бажано виносити понад п'ять питань. Якщо тема складна, доцільно зробити невеликий вступ, щоб учасникам дискусії було легше визначитись щодо основних понять.

На другому етапі обговорюються ті питання, які були винесені на порядок денний. Процесом обговорення керує ведучий. Від виконання ним своєї ролі багато в чому залежать хід і результати дискусії. Щоб не тиснути на присутніх авторитетом, ведучому не слід самому багато говорити. Він це може робити тільки тоді, коли не вистачає інформації для пошуку нового погляду на вже відому проблему. Ведучому треба ставитися до всіх поважливо і однаково, не засуджувати будь-кого з учасників за його, можливо, некомпетентну думку. Різні заклики ведучого на зразок "пам'ятайте про регламент", "дотримуйтесь правил дискусії", "будьте цивілізовани" не знімуть загострення пристрастей, а можуть лише образити її учасників. Тому не варто зловживати такими висловами.

Проте до поведінки учасників дискусії також є певні вимоги. По-перше, вони мають підготуватися до обговорення обраної теми й виявити готовність викласти свою позицію. По-друге, кожен повинен уважно слухати інших і

чути, про що саме вони говорять. По-третє, всім бажано поводитися відповідно до загальноприйнятих етичних норм поведінки. Не слід перетворювати дискусію на суперечку, не можна перебивати того, хто виступає, робити зауваження щодо особистісних якостей учасників.

Якщо під час обговорення виникла пауза внаслідок роздумів учасників, переривати її не слід, бо, можливо, вона допоможе знайти новий цікавий поворот дискусії.

Третій етап дискусії — підбиття підсумків. Це звичайно робить ведучий. Проте можна доручити це і досвідченому спеціалісту з числа учасників. Він оцінить повноту й глибину розкриття теми, новизну інформації, відзначить різні погляди, наголосить на значущих результатах обговорення. Добре, якщо до аналізу дискусії будуть залучені й інші учасники. Це допоможе всім краще усвідомлювати й контролювати власну поведінку, а також сприятиме підвищенню рівня культури спілкування під час дискусії. Навіть те обговорення, що начебто не вдалося, також принесе користь, бо виграє не той, хто не помилляється, а той, хто вміє зробити з цього для себе певні висновки.

Як свідчать спостереження, дискусія не повинна тривати понад три години. Зловживання часом може викликати роздратування у присутніх. Ведучий має відчути кульмінаційний момент, після якого звичайно інтерес до обговорення зменшується, і підбити підсумки. Важливо також дотримуватися схваленого регламенту. Як правило, для повідомлення надається 15-20 хвилин, для виступу — 3-5 хвилин.

Під час обговорення нерідко народжується багато різних думок, іноді цілком полярних (від крайніх лівих до крайніх правих). І тоді учасники відповідно до своїх думок починають тяжіти до людей, думки яких їм близькі. Серед учасників дискусії виникають певні групи, найчастіше так звані меншість і більшість. Тривалий час вважалося, що істина належить більшості, а меншість сприймалася як де-стабілізаційний фактор. Справді, більшість використовує психологічний тиск на інших. Проте авторитет її часом ґрунтуються на чисельності, а не на правоті. Але, і це підтверджує практика, зокрема сесії

Верховної Ради України, де саме меншість викликає творчу активність аудиторії, твердо й послідовно відстоюючи свої позиції. Тим самим вона стимулює більшість подивитися на проблему під іншим кутом зору. Вважається, що погляди більшості змінюються частіше залежно від етики поведінки та спілкування меншості, аніж від її компетентності.

Сварка під час дискусії виникає нерідко тому, що присутня на ній людина починає відчувати гнів або злість. Це явище не можна ігнорувати. Доцільніше розібратися в ньому та знайти шляхи, які допомогли б подолати його. Злість може виникнути через страх або сподівання, яке не справдилося. Людина при цьому мучиться, стає жертвою своєї зlostі або, що буває частіше, виплескує її на інших. Вона легше впорається зі своєю злістю, якщо знайде інші варіанти розв'язання проблеми. Першим кроком до її переборення стане вже те, що людина зрозуміє, що з нею відбувається. Можна зменшити це відчуття, з'ясувавши, що саме його викликало. Якщо зі злістю не покінчити одразу, вона, виникнувши на дискусії, може привести до того, що зіпсуються взаємини з іншими людьми .

Про результативність дискусії можна говорити тоді, коли в учасників сформувалася певна думка щодо обговорюваного питання або підтвердилися погляди, що їх мав дехто з присутніх до початку колективного обговорення. Якщо під впливом дискусії у частини учасників змінились установки, то це означає, що подіяв "ефект переконання". Він виявляється навіть тоді, коли в декого зароджуються сумніви щодо правильності своїх поглядів. "Нульовий ефект" дискусії буває тоді, коли погляди, думки більшості людей не змінюють ся. Звичайно, це може бути наслідком пасивного ставлення до дискусії та через відсутність підготовки до неї. Якщо під час дискусії і декого сформуються погляди, протилежні тим, які хотілося сформувати при її організації, то це означає дію "ефекту бумеранга", тобто негативний результат дискусії.

Дискусія як форма колективного обговорення відрізняється від полеміки та диспуту. **Полеміка** як конфронтація ідей, поглядів, думок, на відміну від дискусії, має на меті не досягнення згоди в суперечці, а перемогу над

опонентом. Нерідко в полеміці її учасники використовують різні засоби спілкування, не дуже піклуючись про його культуру. Напевне, саме тому протилежну частину учасників полеміки найчастіше називають супротивниками, а не опонентами, як з дискусії.

Як зазначалося, **диспут** найчастіше використовується для публічного захисту наукової позиції або для того, щоб визначитись у життєво важливих, найчастіше моральних, проблемах. Теми для диспутів нерідко добирають на основі аналізу життєвого досвіду. Ш диспут звичайно відводиться менше часу, ніж на дискусію, і спрямований він, як правило, на вирішення особистістю значущих моральних проблем.

Основи організації дискусії

Структура поведінки	Зміст	Правила дискусії
Підготовчий етап	Вибір теми; підбір літератури з проблеми, оформлення інформаційного листа з дискусії; підготовка ведучого	Тема повинна бути значимою для обговорення. Тема в певній мірі повинна бути раніше підготовленою
Формування мотиваційної підготовки до діалогу	"Занурення": кожен учасник співвідносить свої очікування із запропонованою темою дискусії. Вибір ведучого або установка на вільне обговорення. Визначення часу дискусії.	Установка кожного на пошук рішення проблеми, поєднання вибору і відповідальності

Усвідомлення проблеми, що обговорюється	<p>Обговорення предмету дискусії.</p> <p>Пошук загального термінологічного поля.</p> <p>Підбиття проміжних підсумків щодо співставлення думок.</p> <p>Підбиття загальних підсумків</p>	<p>Формування традиції конструктивного спілкування:</p> <p>на особистих прикладах, не нав'язувати свою думку, а ділитися розміркуваннями та ін.</p> <p>Максимальне залучення присутніх до процесу обговорення</p>
Рефлексивний етап	<p>За змістом: усвідомлення проблем школи, оцінка власної діяльності.</p> <p>За формою: засвоєння методики проведення дискусії</p>	<p>Залучення кожного участника в процес обговорення.</p> <p>Емоційна і (або) раціональна оцінка, взаємооцінка, самооцінка процесу і результату обговорення</p>

Завдання для самоконтролю

1. Підготуйте відповіді на питання:

- Як ви розумієте поняття культура спілкування?
- Як, на вашу думку, виражається загальна і мовна культура людини?
- Що таке дискусія?
- Яких мовних засобів, на вашу думку, потребує дискусія?
- Що вам відомо про пошанну множину? Як вона використовується при дискусії?

2. Запишіть подані висловлювання відомих людей. Проведіть дискусію на одну із запропонованих у них тем.

- Піфагор застерігав: "Перш ніж почнеш говорити, дай час дозріти думці під твоїм язиком".
- "З ким доводиться мати справу,- говорив Езоп,- з тим будь поступливим і чесним".
- Давньокитайський філософ У-ІУ століття до нашої ери Конфуцій говорив: "Достатньо, щоб слова були змістовними,"
- проте іноді цього буває замало.

3. Змоделюйте мовну ситуацію, у якій можуть бути використані такі мовленнєви вислови.

Скажіть, будь ласка...; Дозвольте мені...; Дозвольте запитати...; Будьте такі ласкаві, поясніть...; Чи можу я попросити....